

دور سیزده دوره انتخابات ریاست جمهوری چه گذشت؟

چهاردهمین انتخاب و نهمین فرصت تاریخی

آرمان ملی - احسان انصاری: انتخابات چهاردهمین دوره ریاست جمهوری در حالی دیروز جمعه هشتم تیرماه برگزار شد که در سیزده دوره انتخابات گذشته فضای سیاست ایران فراز و نشیب‌های زیادی را پشت سر گذاشته است. از به قدرت رسیدن بنی صدر در اولین انتخابات ریاست جمهوری گرفته تا جنجال‌های سیاسی پس از انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸. در ادامه نگاهی می‌اندازیم به سیزده دوره انتخابات ریاست جمهوری که پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران برگزار شد.

بنی صدر و آغاز یک کشمکش طولانی

نخستین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در ۵ بهمن ۱۳۵۸ و یک سال پس از پیروزی انقلاب در حالی برگزار شد که با استعفای دولت موقت مهدی بازرگان اداره امور اجرایی کشور برعهده شورای انقلاب بود. در این دوره انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۴۴ نامزد شرکت کردند که پس از اعلام انصراف یا استعفای برخی از نامزدها در نهایت ۹۶ نامزد در روز انتخابات به رقابت با یکدیگر پرداختند. ابوالحسن بنی صدر، احمد مدنی (نفر دوم)، داریوش فرهر، صادق قطب زاده، حسن حبیبی، کاظم سامی، حسن آیت، صادق طباطبایی، صادق خلخالی، محمد مکر، صفر علی خلیلی، از جمله نامزدهای اولین دوره انتخابات ریاست جمهوری در ایران بودند. در دوره اولین انتخابات ریاست جمهوری هنوز شورای نگهبان تشکیل نشده بود و حضرت امام (ره) نیز پیش از این گفته بود که در این انتخابات هیچ دخالتی نمی‌کند. در نهایت ابوالحسن بنی صدر با کسب ۱۰،۷۸۹،۳۳۰ رأی از مجموع ۱۴،۱۵۲،۸۸۷ رأی مأخوذه به عنوان نخستین رئیس جمهور ایران انتخاب شد. در جلسه ۲۴ خرداد ۱۳۶۰ مجلس، نامه یک صدویست نامیده شده که در آن تقاضای رسیدگی به صلاحیت سیاسی بنی صدر را داشته و خواستار طرح آن با قید دو فوریت شدند. طرح در تاریخ ۲۶ خرداد ۱۳۶۰ به رأی گذاشته شد و با رأی اکثریت به تصویب رسید. رسیدگی به کفایت سیاسی بنی صدر از روز شنبه ۳۱ خرداد ۱۳۶۰ آغاز شد و طی دو روز موافقان و مخالفان دیدگاه‌های خود را مطرح کردند. سرانجام مجلس در ۳۱ خردادماه ۱۳۶۰ به بنی صدر رأی عدم کفایت سیاسی داد. در ساعت ۴:۲۵ سه‌شنبه ۶ مرداد ۱۳۶۰ بنی صدر مسعود رجوی از فرودگاه مهرآباد توسط ایولیمیا یوئینگ ۱۷ سوخت رسان به خلیانیه بهرام معرفی از ایران رفتند و با عبور از کشورهای ترکیه، قبرس، یونان و شمال ایتالیا، در یک فرودگاه نظامی واقع در حومه پاریس به زمین نشستند. وی در نهایت در ۱۷ مهر ۱۴۰۰ ۸۸ سالگی در بیمارستان سالیتره به پاریس درگذشت.

معلمی که رئیس‌جمهور شد

دومین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران ۲ مرداد ۱۳۶۰ و پس از عزل ابوالحسن بنی صدر از ریاست جمهوری و در حالی که وی هنوز در کشور بود برگزار شد. در این دوره از انتخابات که برای اولین بار با حضور شورای نگهبان قانون اساسی برگزار شد از ۷۱ داوطلب ۱ نفر امکان رقابت برای کسب کرسی ریاست جمهوری را یافتند که عبارتند بودند از: سید علی اکبر پرورش، عباس شیبانی، حبیب... عسگر اولادی و محمد علی رجایی. رجایی از حمایت حزب جمهوری اسلامی، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، جامعه روحانیت مبارز، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، جامعه اسلامی دانشگاهیان، خانه کارگر، دفتر تحکیم وحدت و نهضت زنان مسلمان برخوردار بود. در نهایت محمد علی رجایی با کسب ۱۲ میلیون و ۷۷۰ هزار و ۵۰ رأی (۷۰٪) از مجموع ۱۴ میلیون و ۵۳۳ هزار و ۸۳۰ رأی مأخوذه رئیس‌جمهور ایران شد. میزان مشارکت در این دوره ۶۴٫۲ درصد بود. در این انتخابات، عباس شیبانی در رتبه دوم، اکبر پرورش سوم و حبیب... عسگر اولادی چهارم شدند. محمد علی رجایی دارای مدرک کارشناسی ریاضیات از دانش‌سرای عالی و کارشناسی ارشد آمار بود و پیش از انقلاب در کابینه مهدی بازرگان، وزیر آموزش و پرورش بود و با انتخاب سید ابوالحسن بنی صدر به عنوان رئیس‌جمهور، رجایی به عنوان نخست‌وزیر معرفی شد. پس از عزل بنی صدر و دومین دوره انتخابات ریاست جمهوری، وی از ۱۱ مرداد ۱۳۶۰ تا ۸ شهریور همان سال، یعنی به مدت ۲۸ روز، رئیس‌جمهور موقت مردم بود. رجایی در هشتم شهریور ۱۳۶۰ در حادثه انفجار در دفتر نخست‌وزیری شهید شد.

سومین دوره ریاست جمهوری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای سومین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در ۱۰ مهر ۱۳۶۰ برگزار شد. این انتخابات در شرایطی برگزار شد که حکومت ایران

درگیر بحران‌های شدید سیاسی و امنیتی همچون جنگ با عراق و ترور مردم و مسئولان و مردم عادی بود. در نتیجه انتخابات، آیت‌الله خامنه‌ای به عنوان سومین رئیس‌جمهور ایران برگزیده شد. براساس فیلم‌های منتشره در مستند جمهوری از شبکه خبر جمهوری اسلامی، هر سه نامزد دیگر آیت‌الله خامنه‌ای را از خود اصلاح‌تری دانستند و در تطبیق تلویزیونی قبل از انتخابات این را در صداوسیما جمهوری اسلامی اعلام کردند. در این انتخابات ۴۶ نفر ثبت نام کردند، اما ۴۲ نفر یعنی ۹۱ درصد نامزدهای ثبت نامی توسط شورای نگهبان رد صلاحیت شدند. نامزدهای نهایی انتخابات عبارت بودند از سید علی خامنه‌ای، سید علی اکبر پرورش، حسن غفوری فرد و سیدرضا زواره‌ای. در نهایت حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با کسب ۱۵ میلیون و ۹۰۵ هزار و ۹۸۷ رأی (۷۹٫۵٪) از مجموع ۱۶ میلیون و ۸۴۷ هزار و ۷۱۷ رأی مأخوذه رئیس‌جمهور ایران شد. این انتخابات با میزان مشارکت حدود ۷۵٪ (۷۴،۲٪) مردم برگزار شد.

چهارمین دوره ریاست جمهوری و پیروزی دوباره آیت‌الله خامنه‌ای

چهارمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در ۲۵ مرداد ۱۳۶۴ برگزار شد. در این انتخابات شورای نگهبان صلاحیت ۳ نفر را به ترتیب (حبیب... عسگر اولادی)، نامزد مستقل سید محمود کاشانی (فرزند آیت‌الله کاشانی) و حزب جمهوری اسلامی (سید علی خامنه‌ای) مورد تأیید قرار داد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با کسب ۱۲ میلیون و ۲۳۳ هزار و ۷۰۸ رأی (۷۸٪) از مجموع ۱۴ میلیون و ۲۳۸ هزار و ۵۸۷ نفر برای دومین بار به عنوان رئیس‌جمهور ایران انتخاب شد.

پنجمین دوره ریاست جمهوری و آغاز دوران سازندگی

پنجمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران همزمان با همه‌پرسی بازنگری قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در ۶ مرداد ۱۳۶۸ خورشیدی برگزار شد. این انتخابات، حدوداً دو ماه پس از رحلت حضرت امام و انتخاب رئیس‌جمهور وقت یعنی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به سمت رهبری برگزار شد. شورای نگهبان از میان ۷۹ نامزد این انتخابات، فقط صلاحیت اکبر هاشمی رفسنجانی و عباس شیبانی را تأیید کرد. از مجموع ۱۷ میلیون و ۴۵۲ هزار و ۶۷۷ رأی مأخوذه، اکبر هاشمی رفسنجانی با کسب ۱۵ میلیون و ۵۵۰ هزار و ۵۲۸ رأی، یعنی ۳۱٫۵۱ درصد از مجموع آرای مأخوذه، به عنوان چهارمین رئیس‌جمهور ایران برگزیده شد. میزان مشارکت در این دوره ۵۴٫۶ درصد بود. انتخاب هاشمی رفسنجانی به ریاست جمهوری سرآغاز عملی سازی سیاست‌های بازسازی کشور بود که به «دوره سازندگی» معروف شد. رئیس‌جمهور که بر اساس اصلاحیه قانون اساسی در سال ۱۳۶۸ خود مسئول تشکیل کابینه شده بود، اعضای کابینه خود را از چهره‌های عمدتاً معتدل سیاسی و اجرایی انتخاب نمود تا به وعده خود مبنی بر سازندگی خرابی‌های جنگ جامعه عمل ببوشانند.

پیروزی مجدد هاشمی و ادامه سازندگی کشور

ششمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران، انتخاباتی بود که برای تعیین رئیس‌جمهوری ایران پس از یک دوره ریاست جمهوری علی اکبر هاشمی رفسنجانی در ۲۱ خرداد ۱۳۷۲ برگزار شد. در این دوره از انتخابات چهار نامزد ریاست جمهوری با هم رقابت داشتند. عباد... جاسبی، رئیس دانشگاه آزاد که عملاً منصوب هاشمی بود، رحیم‌لی طاهری نماینده مردم کازرون در دوره اول مجلس شورای اسلامی و احمد توکل‌ی رقیایی رئیس‌جمهور وقت بودند. حضور دو چهره اول بیشتر به تأیید سیاست‌های هاشمی شباهت داشت و تنها دکتر احمد توکل‌ی رقیب واقعی‌وی محسوب می‌گردید. واجدین شرایط برای رای دادن در این انتخابات بیش از ۳۲ میلیون نفر بودند. از این تعداد ۱۶ میلیون و ۶۰۰ هزار نفر در انتخابات شرکت کردند. هاشمی رفسنجانی با کسب حدود ۱۰ میلیون رأی، نزدیک به ۶۴ درصد آرای شرکت‌کنندگان و کمی بیش از ۳۲ درصد آرای کل واجدین شرایط را به دست آورد.

هفتمین دوره ریاست جمهوری و ظهور اصلاحات در ایران

انتخابات هفتمین دوره ریاست جمهوری اسلامی ایران در روز ۲ خرداد ۱۳۷۶ برگزار شد. این انتخابات که به پیروزی غیرمنتظره محمد خاتمی انجامید آغازگر دورانی است که به دولت اصلاحات و دوم خرداد معروف شد و از جانب اصلاح‌طلبان با عنوان حماسه دوم خرداد شناخته می‌شود. در این دوره از انتخابات ریاست جمهوری، ۸۰ درصد از واجدین شرایط در

انتخابات شرکت کردند. در ۷ آبان ۱۳۷۵ میرحسین موسوی گزینه قاطع چپ‌گراها با انتشار بیانیه‌ای اعلام کرد که در این انتخابات کاندیدای نامی شود. سپس در روز ۲۳ دی ۱۳۷۵ مجمع روحانیون مبارز نام سید محمد خاتمی وزیر ارشاد سابق دولت اکبر هاشمی رفسنجانی را به عنوان کاندیدای خود اعلام کرد. در ۱۳ بهمن ۱۳۷۵ خورشیدی، حضور سید محمد خاتمی قطعیت پیدا کرد. بسیاری از مردم و به خصوص طرفداران نواندیشان این باور بودند که محمد خاتمی شاید برنده این انتخابات نباشد، اما حضورش در عرصه، تنور انتخابات را داغ خواهد کرد. در این حین بسیاری از صاحب‌نظران جناح‌های مختلف به بررسی این حضور و اظهار نظر در این زمینه پرداختند. فصل مشترک تمام این اظهارنظرها آن بود که حضور محمد خاتمی موجب افزایش حضور مردم بر سر صندوق‌های رأی می‌شود. در روز جمعه، دوم خرداد ۱۳۷۶ هفتمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران برگزار شد. در این انتخابات چهار کاندیدای ناظران شورای نگهبان تأیید صلاحیت شدند و با هم به رقابت پرداختند. سید محمد خاتمی؛ وزیر پیشین فرهنگ و ارشاد اسلامی، محمد محمدی ری‌شهری؛ وزیر پیشین اطلاعات و نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج، سید رضا زواره‌ای (رئیس وقت سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو حقوق دان شورای نگهبان) و علی اکبر ناطق نوری (رئیس وقت مجلس شورای اسلامی و وزیر پیشین کشور). افرادی روز انتخابات نتایج نخستین برخلاف تصور همگان، از پیروزی قاطع سید محمد خاتمی حکایت می‌کرد. نتایج نهایی ساعت ۱۴ روز شنبه، سوم خرداد ۱۳۷۶ در حالی از سوی ستاد انتخابات وزارت کشور اعلام شد که علی اکبر ناطق نوری رقیب اصلی خاتمی، ساعتی پیش از آن در پیامی، پیروزی خاتمی را در انتخابات تبریک گفته بود. هفتمین دوره ریاست جمهوری اسلامی ایران دوم خرداد ۱۳۷۶ در حالی برگزار شد که به عنوان یک رویداد سیاسی و اجتماعی هم در داخل کشور و هم در عرصه بین‌الملل مورد توجه قرار گرفت و به صورت‌های گوناگون تفسیر و رویداد مهمی در منطقه و جهان تلقی شد علت اصلی توجه جهانی به این انتخابات در واقع غیرمنتظره بودن حضور گسترده مردم و نتایج آن بود. انتخابات خاتمی در ۲ خرداد سال ۷۶ دوره جدیدی در سیاست‌توان و ذهنش که از دل ادل قضیه آغاز شد، جنبش دوم خرداد نامیده شد.

هشتمین دوره ریاست جمهوری و ادامه دولت اصلاحات

هشتمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران، انتخاباتی بود که پس از یک دوره ریاست جمهوری سید محمد خاتمی برای تعیین رئیس‌جمهور بعدی در ۱۸ خرداد ۱۳۸۰ با حضور ۱۰ نامزد نهایی برگزار شد. محمد خاتمی، احمد توکل‌ی، علی شخوار، عباد... جاسبی، حسن غفوری فرد، منصور رضوی، شهاب‌الدین صدر، علی قلی‌حیان، مصطفی هاشمی طباطبائی و محمود کاشانی نامزدهای این دوره از انتخابات بودند. سید محمد خاتمی با کسب ۲۱ میلیون و ۶۵۹ هزار و ۵۳ رأی از مجموع ۲۸ میلیون و ۸۱ هزار و ۹۲۰ رأی مأخوذه برای دومین بار به ریاست جمهوری انتخاب شد. احمد توکل‌ی با کسب حدود چهار و نیم میلیون رأی نفر دوم شد. علی شخخانی با کسب حدود هفتاد هزار رأی نفر سوم شد. هفت نفر دیگر آرای کمتر از یک دهم را به‌دست‌داشته‌اند. در این دوره از انتخابات بخش تبلیغات تلویزیونی به بخش تبلیغات نامزدها اضافه شد.

نهمین دوره ریاست جمهوری و پدیده هزاره سوم

انتخابات ریاست جمهوری ایران در ۱۳۸۴ نهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در ایران بود؛ که طی دو مرحله در تاریخ ۲۷ خرداد و ۳ تیر همان سال برگزار شد و در جریان آن محمود احمدی‌نژاد به عنوان ششمین رئیس‌جمهور ایران انتخاب شد. شورای نگهبان ایران از ۱۰۱۴ نفری که برای انتخابات ریاست جمهوری ایران ثبت نام کرده بودند در ابتدا صلاحیت ۶ نفر از آنان را تأیید و صلاحیت ۱۰۰۸ نفر را رد کرد ولی پس از حکم حکومتی آیت‌الله خامنه‌ای صلاحیت ۲ تن دیگر یعنی مصطفی معین و محسن مهرعلیزاده را نیز تأیید کرد. در میان شش کاندیدای نخستین تأیید شده، محسن رضایی قبل از انتخابات اعلام انصراف کرد. با اتمام آرای ایرانیان داخل و خارج نتایج انتخابات در اول ریاست جمهوری دوره نهم نشان می‌دهد که هاشمی رفسنجانی با ۶٫۱۶ میلیون نفر معادل (۲۱ درصد) آرای اول، احمدی‌نژاد با ۵٫۷۱ میلیون نفر (۱۹٫۵ درصد) نفر دوم بوده و پس از وی کروبی با ۵٫۷ میلیون نفر (۱۷٫۲ درصد)، معین با ۴٫۰۸ میلیون نفر (۱۲٫۸ درصد) با ۱٫۶ میلیون نفر

سمت‌های محسن منصور

او در فاصله سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲ به مدت ۴ سال فرماندار تهران بود، و یک بار به عنوان فرماندار نمونه برگزیده شد. از دیگر سوابق او می‌توان به عضویت در شورای عالی جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، معاونت بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی، مدیرعاملی و نایب رئیس هیات مدیره بنیاد علوی اشاره کرد. محسن منصور همچنین مدیرعامل و عضو موسس و هیات مدیره بنیاد کرامت آستان قدس رضوی بوده و به عنوان مشاور نایب رئیس کمیسیون آموزش مجلس شورای اسلامی، فرماندار شهرستان ورامین و مشاور استاندار تهران فعالیت داشته است. ستاره اقبال محسن منصور اما در دولت رئیسی ظاهر شد. همان ابتدا استاندار تهران شد و بعد معاون اجرایی رئیس‌جمهور شد. گرچه در سفر آخر رئیسی، در کنار او نبود. رئیس‌جمهور در حکم انتصاب محسن منصور وی را مکلف کرد با اهتمام به «عدالت محوری»، «روحیه انقلابی»، «مردم‌داری»، «یادگدستی و فسادستیزی»، «قانون‌مداری» و «مفاد نام‌نامه‌مدیران دولت مردمی» با نظارت دقیق بر پیشبرد و حسن اجرای امور در

۱۳۸۸ (درصد)، لاریجانی با ۱٫۷۴ میلیون نفر (۵٫۹ درصد) و محسن مهرعلیزاده با ۱٫۲۹ میلیون نفر (۴٫۶ درصد) به ترتیب در رتبه بعدی قرار گرفتند. تعداد آرای باطله نیز ۱٫۲ میلیون معادل ۴٫۲ درصد کل آرا بوده است. پراکندگی آرا و محبوبیت کاندیدها در نقاط مختلف کشور از تنوع قابل توجهی برخوردار است. براساس نتایج مرحله اول هاشمی احمدی‌نژاد به مرحله دوم راه یافتند. در بین داوطلبان نام برده شده، بیش‌ترین آرایانس (میزان پراکندگی) رای استانی به ترتیب احمدی‌نژاد، کروبی و معین اختصاص دارد. رای هاشمی و قالیباف تقریباً در سطح کشور یکنواخت اما رای احمدی‌نژاد و کروبی دارای پراکندگی بالایی در سطح کشور بود. در مرحله دوم انتخابات، احمدی‌نژاد موفق شد اکثریت آرا را به خود اختصاص دهد و به عنوان نهمین رئیس‌جمهور کشور برگزیده شود.

انتخابات ریاست جمهوری ۸۸ و یک جنجال سیاسی

دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در روز جمعه ۲۲ خرداد ۱۳۸۸ برگزار شد. موقعیت و شرایط ویژه داخلی و خارجی ایران سبب شد که پیش‌بینی نتیجه انتخابات و به با اختلاف نظرهای بسیاری روبه‌رو شود. بر اساس اعلام رسمی وزارت کشور، محمود احمدی‌نژاد در این انتخابات پیروز اعلام شد. این نتیجه با اعتراض دیگر نامزدها و عده زیادی از هواداران میرحسین موسوی مواجه شد.

پیروزی حسن روحانی در انتخابات یازدهم ریاست جمهوری

یازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در روز جمعه ۲۴ خرداد ۱۳۹۲ برگزار گردید که طی آن حسن روحانی به عنوان هفتمین رئیس‌جمهور ایران برگزیده شد. بنابراین اعلام نتایج رسمی انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۲، این دوره با مشارکت داخلی ۷۲٫۷٪ برگزار شد و حسن روحانی با ۵۰٫۷٪ کل آرا به عنوان رئیس‌جمهور منتخب برگزیده شد. این انتخاب با واکنش مثبت سران سایر کشورها مواجه شد و با توجه به دیدگاه‌های پیشین وی، امید‌های بین‌المللی نسبت به حل بحران‌های مرتبط با ایران را بیشتر ساخت.

پیروزی دوباره حسن روحانی در انتخابات دوازدهم

دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در روز جمعه ۲۹ دی‌بهشت ۱۳۹۶ برگزار شد. همزمان پنجمین انتخابات شورا‌های اسلامی شهر و روستا نیز برگزار شد. نام‌نویسی داوطلبان از روز ۲۲ فروردین ۱۳۹۶ آغاز شد و تا ۲۰ مرداد ادامه داشت.

پس از اعلام نام‌ها برای تأیید صلاحیت شده، آن‌ها از ۸ تا ۲۷ اردیبهشت (جمعاً سه هفت‌هفته ۲۰ روز) برای تبلیغات انتخاباتی زمان داشتند. رئیس‌جمهور مستقر، حسن روحانی، مجاز به شرکت در انتخابات برای دومین بار یبایی شده که با سید ابراهیم رئیسی، سید مصطفی هاشمی طباطبائی و سید مصطفی میرسلیم رقابت کرد. طبق نتیجه رسمی انتخابات حسن روحانی با کسب ۵۷ درصد آرا، مجدداً به عنوان رئیس‌جمهور ایران انتخاب شد. انتخابات ریاست جمهوری ایران ۱۳۹۶ به دید افراد و رسانه‌ها به عنوان رقابتی‌ترین انتخابات تاریخ ایران مطرح شد.

ابراهیم رئیسی و انتخابات ریاست جمهوری سیزدهم

انتخابات ریاست جمهوری ایران ۱۴۰۰ سیزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در ایران در روز جمعه ۲۸ خرداد برگزار شد و در آن سید ابراهیم رئیسی به عنوان هشتمین رئیس‌جمهور ایران انتخاب شد. این انتخابات همزمان با انتخابات شورا‌های اسلامی شهر و روستا، میان دوره‌ای مجلس شورای اسلامی و میان دوره‌ای دوم مجلس خبرگان رهبری برگزار شد. سید ابراهیم رئیسی در این انتخابات پیروز شد؛ ولی پیش از پایان دوره ریاست جمهوری‌اش در اثر سقوط بالگرد به شهادت رسید.

۵۹۲ داوطلب برای حضور در این انتخابات به عنوان نامزد ثبت نام کردند که شورای نگهبان صلاحیت هفت نفر برای نامزدی در انتخابات تعیین کرد. ریاست‌جمهوری تأیید کرد؛ محسن رضایی، سید ابراهیم رئیسی، سید امیرحسین قاضی‌زاده هاشمی، عبدالناصر همتی، محسن مهرعلیزاده، علیرضا زاکانی و سعید جلیلی. جلیلی و زاکانی به نفع رئیسی و مهرعلیزاده به نفع همتی کاندیدگرمی کردند. پیش از انتخابات، بسیاری از نظرسنجی‌ها حاکی از آن بود که سید ابراهیم رئیسی با کسب اکثریت آراء پیروز انتخابات خواهد شد. مشارکت مردم در این انتخابات ۶۸ درصد و رای‌های باطله ۱۳٪ بود که پایین‌ترین میزان مشارکت و بالاترین میزان رای‌های باطله در تاریخ انتخابات‌های ریاست جمهوری ایران بوده است.

تحقق اهداف کلان دولت در این حوزه مجدانه بکوشد.

مواضع سیاسی

محسن منصور، منتسب به تندترین لایه‌های جناح راست است، در اوج انتقادات به علم‌الهدی، او از معدود سیاستمداران بود که از ممنوعیت کنسرت در مشهد دفاع می‌کرد. در اوج انتقادات به کاظم صدیقی هم در دفاع از او یادداشت نوشت. کاریزمای او بین اصولگرایان جوان باعث شد بلافاصله بعد از در صلاحیت اسماعیلی و تأیید شدن جلیلی، راهی ستاد جلیلی شود و ریاست ستاد او را برعهده بگیرد. او برای حضور در ستاد جلیلی، تا ۹ تیر مرخصی گرفته است و در صورتی که انتخابات دو مرحله‌ای شود باید مرخصی خود را تمدید کند. آخرین سکنس تندروی او، حمله به ظریف و حامیان برخطکایان بود. او در جمع تندروهای حامی جلیلی گفته بود رقیب ما در انتخابات آن آقای ناظرید و اون برادری که رگ گردن برای مردم کلفت می‌کند نیست. این‌ها عددی نیستند که وقت این تریبون‌ها را صرف این افراد بکنیم. رقیب ما جبهه کفر است، جبهه استعمار و استکبار است.

نگره

چرا طرح خاورمیانه‌ای بایدن عقیم‌شد؟

تلاش ایران و ترکیه برای کریدور جایگزین در قفقاز

به ادعای برخی تحلیلگران جنگ در غزه تلاشی احتمالی برای تضعیف روند عادی سازی روابط بین اسرائیل و عربستان سعودی (برقراری روابط دیپلماتیک قبل از ۱۷ اکتبر قریب الوقوع به نظر می‌رسید) قلمداد می‌شود، علاوه بر این، این رخداد پروژه کریدور اقتصادی هند - خاورمیانه - اروپا (کریدور لجستیک دریایی و ریلی که در سپتامبر ۲۰۲۳ در اجلاس سران گروه ۲۰ در دهلی نوا از آن رونمایی شد)، را به خطر انداخته، طرحی آمریکایی و اروپایی که به طور استراتژیک با هدف اطمینان از ارتباطات بهتر بین بازارهای هند و غرب از طریق یک کریدور لجستیک طراحی شده و به عنوان جایگزینی برای تجارت سنتی، مسیرهایی از جنوب، از طریق باب‌المندب، دریای سرخ و کانال سوئز را تعریف می‌کند.

طرحی که خنثی‌شد!

«ای مک» از سه بخش بزرگ تشکیل می‌شود: بخش اول از طریق دریا که هند را به امارات متحده عربی (امارات متحده عربی) متصل می‌کند. بخش دوم راه‌آهن، از امارات به بندر حیفای اسرائیل، از طریق عربستان سعودی و اردن، و در نهایت بخش سوم، از طریق دریا، از حیفا تا بندار اروپا. بخش زمینی این طرح به سرمایه‌گذاری عمده برای توسعه خطوط راه‌آهن نیاز دارد. ترکیه به دو پروژه جایگزین علاقه مند است - جاده توسعه پیشنهادی عراق و اصطلاح «کریدور میانی» که بخشی از طرح کمربند جاده چین (BRI) است. جاده توسعه شامل نوسازی زیرساخت‌های راه‌آهن است که از بندر الفاو عراق (بصره، خلیج فارس) شروع می‌شود و با دور زدن سوریه به خاک ترکیه می‌رسد و از ترکیه به اروپا و قفقاز راه دارد. اهداف اعلام شده این پروژه شامل ایجاد ثبات در عراق از طریق توسعه اقتصادی است. با این حال، این پروژه باید با مشکلاتی مانند بودجه ناکافی، فساد که دستگاه دولتی عراق را فراگرفته، امنیت ضعیف، فقدان مطالعه قانع کننده در مورد امکان سنجی پروژه و نقش استراتژیک، منطقه‌ای یا جهانی، مقابله کند.

کریدور میانی چین را از طریق آسیای مرکزی، قفقاز و ترکیه و همچنین از طریق راه‌آهن به اروپا متصل می‌کند. با این حال، از نقطه نظر اقتصاد بزرگ چین، کریدور میانی از نظر تجاری یک هدف خاص حیاتی نیست. بیش از ۸۰ درصد تجارت خارجی چین از طریق دریانجام می‌شود و این کشور از نظر اندازه ناوگان تجاری خود پس از یونان و بالاتر از رایون در رتبه دوم جهان قرار دارد.

غایبان بزرگ

این ایده که این راه‌روها با یکدیگر رقابت می‌کنند قابل بحث است. با این حال می‌توان کریدورها را به عنوان مسیرهای جایگزین، کم و بیش مناسب برای انواع خاصی از کالاها و بازرگانان، در فصول مختلف و در شرایط خاص سیاسی و امنیتی مورد بررسی قرار داد. سرمایه‌گذاری در همه این ارتباطات به توسعه کشورهای ترازینتی و مناطق و به رشد جهانی جریان‌های تجاری کمک می‌کند. کشورها و مناطقی که توسط کریدورهای لجستیکی بزرگ در رتبه شدند نیز در مزایای آنها سهیم خواهند بود. البته به‌طور غیرمستقیم، مشروط بر اینکه مانعی در برابرشان ایجاد نکنند. ترکیه و ایران از نظر استراتژیک بین شرق و غرب قرار دارند و علاوه بر این، هر دو کشور از نظر تأمین امنیت جابه‌جایی کالا با چالش‌هایی روبه‌رو هستند. همه اینها هزینه‌ها و ریسک‌های اقتصادی و سیاسی بالایی دارد. یک کریدور میانی که نه از سرزمین‌های ایران یا ترکیه، بلکه از دریای سیاه و دریای خزر، با پیوند‌های لجستیکی دریایی از آسیای مرکزی به قفقاز جنوبی و اروپا (رومانی و بلغارستان) عبور کند، هم از نظر اقتصادی و هم از نظر سیاسی باید «ارزان‌تر» باشد.

هم‌صدایی تهران و آنکارا در قفقاز

موقعیت جغرافیایی ترکیه این امکان را به این کشور می‌دهد که نقش پل ارتباطی شرق و غرب را ایفا کند. مشروط بر اینکه صاحب نقش باشد. پس از یک دهه دگرگونی در قفقاز جنوبی، جایی که ترکیه همیشه آشکارا از آذربایجان حمایت کرده، آنکارا امروز با فرصتی برای همکاری روبه‌رو است. ترکیه باید با ایران همصدا شده تا روند صلح بین ارمنستان و آذربایجان محقق شود. صلح پایدار شرایط مساعدی را برای باکو و ایران برای همکاری با گرجستان به منظور تضمین ثبات منطقه‌ای که پیش‌نیاز اصلی برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی است، ایجاد می‌کند. علاقه آنکارا به چنین تحول مثبتی در واقع حتی بیشتر از آن چیزی است که به نظر می‌رسد. ترکیه سال‌هاست که به دنبال باز کردن کریدور لجستیکی به کشورهای ترک‌نشین آسیای مرکزی از طریق باکو بوده است، اما باید از طریق ایران یا ارمنستان به آنجا برسد. هزینه‌های سیاسی و اقتصادی کمتر خواهد بود و حتی ترکیه با همکاری با ارمنستان در درآمدت سود خواهد برد. ساخت کریدور مستقیمه که از خاک ارمنستان (کریدور زنگزور) از ترکیه به بندر جدید آذربایجان در آلت در سواحل دریای خزر براساس توافقنامه بین آنکارا، ایروان و باکو عبور کند، نه تنها به صادرات ترکیه به آسیای مرکزی، بلکه برای توسعه اقتصاد ارمنستان و آذربایجان مفید است.